

Sygn. akt I CZ 46/11

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko Miastu W.
o ustalenie i odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 20 stycznia 2012 r.,
zażalenia powódki na postanowienie zawarte w punkcie II
wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 sierpnia 2010 r.,

**zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób,
że odstępuje od obciążania powódki kosztami postępowania
apelacyjnego na rzecz strony pozwanej.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z 5 sierpnia 2010 r. Sąd Apelacyjny, oddalając apelację powódki, zasądził od niej w punkcie II na rzecz pozwanego kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego. Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił art. 102 k.p.c., zastosowany z powołaniem się na trudną sytuację życiową powódki. Sąd drugiej instancji wskazał jednocześnie, że przesłanka ta nie uzasadnia całkowitego odstąpienia od obciążania powódki kosztami postępowania, w szczególności, z uwagi na brak wykazania przez powódkę starań na rzecz poprawy swojej sytuacji finansowej, np. w drodze sprzedaży należącej do niej nieruchomości.

W zażaleniu na to postanowienie powódka zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 102 k.p.c., polegającym na pominięciu okoliczności wskazujących na konieczność odstąpienia od obciążania jej kosztami postępowania w całości. Niepoprawne zastosowanie tego przepisu wynikało, jej zdaniem, z charakteru sprawy, który opisuje fakt zgłoszenia zdania odrębnego do wyroku Sądu drugiej instancji, odstąpienie w całości przez Sąd Okręgowy od obciążenia powódki kosztami postępowania oraz jej podeszły wiek i niepełnosprawność.

Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i odstąpienie od obciążania jej kosztami postępowania w całości, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. sąd może odstąpić od obciążenia strony kosztami postępowania uznając, że w okolicznościach sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek dla wydania tego rodzaju rozstrzygnięcia. Kompetencja ta ma charakter dyskrecyjny, gdyż zastosowanie tego przepisu uzależnione jest od oceny sądu rozpoznającego sprawę. Rozstrzygnięcie w tym zakresie może zostać

skutecznie zakwestionowane w ramach kontroli instancyjnej jedynie w razie oczywistego naruszenia reguł zastosowania art. 102 k.p.c. (tak konsekwentnie Sąd Najwyższy, m.in. w postanowieniach: z 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, nie publ. oraz z 15 czerwca 2011 r., V CZ 23/11, nie publ.).

Stosując art. 102 k.p.c. jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, swoje stanowisko w tym zakresie Sąd Okręgowy uzasadniał z odwołaniem się do sytuacji osobistej powódki i do charakteru sprawy. Sąd Apelacyjny - co do zasady - podzielił pogląd o konieczności zastosowania art. 102 k.p.c. w charakterze podstawy rozstrzygnięcia o kosztach postępowania pomiędzy stronami, przy założeniu jednak, że powódka powinna koszty te ponieść w połowie wysokości.

Sytuacja osobista powódki wskazuje na to, że powódka nie będzie zdolna do poczynienia oszczędności, które by pozwoliły na uregulowanie kosztów postępowania należnych pozwanemu. Świadczy o tym wiek powódki (89 lat) i wysokość osiąganych przez nią dochodów (1230 zł renty). Okoliczności te zadecydowały zresztą o zwolnieniu powódki od kosztów sądowych i przyznaniu jej pełnomocnika adwokata z urzędu (k. 35). Zasadzając od powódki część kosztów postępowania na rzecz pozwanego Sąd Apelacyjny przyjął, że powódka nie wykazała się staraniami o poprawę swojej sytuacji finansowej, np. w drodze sprzedaży należącego do niej udziału w użytkowaniu wieczystym nieruchomości. Trzeba zauważyć, że wiek powódki nie uzasadnia oczekiwania od niej jakiegokolwiek szczególnej aktywności w celu poprawy sytuacji finansowej. W obecnych warunkach rynkowych sprzedaż użytkowania wieczystego nieruchomości, którego dotyczył proces z pewnością nie mogłaby nastąpić w szybkim terminie, a powodzenie takiego przedsięwzięcia zależy w istocie od właściwości nieruchomości, w tym i od tego, czy ma ona zapewniony właściwy dostęp do drogi publicznej. Okoliczności te mają związek z charakterem roszczenia, które było przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie. Powódka wystąpiła na drogę sądową w związku z tym, że nieruchomość oddana jej w użytkowanie wieczyste jako następcy prawnemu poprzedniego właściciela tzw. gruntów warszawskich nie ma zapewnionej właściwej komunikacji z drogą publiczną. Powództwo w sprawie zostało wprawdzie oddalone w związku z tym,

że powódka nie sprecyzowała twierdzeń i nie przeprowadziła dowodów pozwalających na ocenę rodzaju i wysokości szkody, jaką poniosła w związku z brakiem właściwego dostępu nieruchomości oddanej jej w użytkowanie wieczyste do drogi publicznej, ale w sprawie nie zostało ustalone, żeby pozwany precyzyjnie określił, którędy przez jego nieruchomość przebiega szlak służebny i zapewnił jego dostępność użytkownikom wieczystym wyodrębnionej nieruchomości. Postawa pozwanego przyczyniła się zatem także do wystąpienia z pozwem. Okoliczności te rozpatrywane łącznie uzasadniały odstąpienie od obciążenia powódki kosztami postępowania apelacyjnego należnymi pozwanemu.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.